



TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

SISÄASIAINMINISTERIÖ

Lausunto

29. 11. 2013

INRIKESMINISTERIET

Sisäasiainministeriö
Poliisiosasto

28.11.2013
TEM/2286/03.01.08/2013

Viite SM056:00/2012

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi rahankeräyslain muuttamisesta

Sisäasiainministeriö on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriön lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi rahankeräyslain muuttamisesta. Työ- ja elinkeinoministeriö esittää lausuntonaan seuraavan.

Voimassa olevan rahankeräyslain (255/2006) mukaan rahankeräyksellä tarkoitetaan toimintaa, jossa yleisöön vetoamalla kerätään vastikkeetta rahaa. Lain tarkoituksena on mahdollistaa yleishyödyllisen toiminnan rahoittamiseksi järjestettävät rahankeräykset ja estää epärehellinen toiminta rahankeräysten yhteydessä. Rahankeräys saadaan toimeenpanna vain viranomaisen antamalla luvalla.

Nykyisen lain mukaan rahankeräys saadaan toimeenpanna varojen hankkimiseksi yleishyödylliseen toimintaan. Yleishyödyllisellä toiminnalla tarkoitetaan toimintaa yleistä sosiaalista, sivistyksellistä tai aatteellista tarkoitusta varten taikka muuta yleistä kansalaistoimintaa. Rahankeräys on mahdollista toimeenpanna rajoitetusti myös yksittäisen henkilön tai perheen auttamiseksi näiden joutuessa taloudellisiin vaikeuksiin.

Rahankeräyslain tavoitteena oli selkeyttää rahankeräystoiminnan eroa yleishyödyllisten toimijoiden muuhun varainhankintaan, erityisesti kaupankäyntiin, jotta varainhankintaan osallistuva tietää, mihin ja millä tavoin valvottuun toimintaan hän osallistuu. Voimassa olevassa laissa on edellytetty, että rahankeräyslupa voidaan antaa vain sellaiselle yhteisölle tai säätiölle, jolla on yksinomaan yleishyödyllinen tarkoitus.

Nyt lausunnolla olevan esitysluonnoksen taustalla on eduskunnan lausuma, jossa eduskunta edellytti hyväksyessään hallituksen esityksen rahankeräyslaiksi (HE 102/2005 vp), että hallitus seuraa uuden rahankeräyslain soveltamista ja toimivuutta ottaen huomioon rahankeräyksen määritelmään samoin kuin yleishyödyllisen toiminnan määritelmään liittyvät rajanvetotilanteet sekä arvioi erikseen mahdollisuutta erityisestä syystä myöntää evankelis-luterilaiselle kirkolle tai ortodoksiselle kirkkokunnalle taikka niiden seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle rahankeräyslupa.

Esitysluonnoksen perustelujen mukaan "rahankeräyslain soveltamiskäytäntö ei ole ollut yhtenäistä luvansaajayhteisöltä vaaditun yleishyödyllisyyden yksinomaisvaatimuksen osalta. Lupakäytännössä hankalasti ratkaistavaksi kysymykseksi on noussut esimerkiksi se, täyttävätkö uskonnolliset yhdyskunnat ja uskonnollista toimintaa harjoittavat yhdistykset, muut yhteisöt ja säätiöt rahankeräyslaissa yhteisön tai säätiön tarkoitukseksi asetetun yksinomaisen yleishyödyllisyyden vaatimuksen niiden harjoittaessa uskonnollista toimintaa."

Lain tavoitteiden kannalta on käynyt epätarkoituksenmukaiseksi asettaa enää vaatimusta rahaa keräävien toimijoiden yleishyödyllisen tarkoituksen yksinomaisuudesta, koska yleishyödylliset toimijat harjoittavat toimintaansa nykyisin yhä enemmän muullakin tavalla kuin puhtaasti vapaaehtoisvoimin.

Esitysluonnoksen perustelujen mukaan "lupaharkintaa pyrittäisiin joustavoittamaan siten, että lupaharkinnassa ei olisi tarpeen erikseen arvioida, onko rahankeräyslupaa hakevalla yhteisöllä tai säätiöllä puhtaasti ja vain yleishyödyllinen tarkoitus. Rahankeräyslupa voitaisiin myöntää yleishyödylliselle yhteisölle tai säätiölle vaikka sen koko toiminta ei olisi-kaan yleishyödyllistä." Lakia muutettaisiin siten, että nykyisestä luvansaajayhteisön tarkoituksen yleishyödyllisyyden yksinomaisuusvaatimuksesta luovutaan.

Toiminnan yleishyödyllisyys säilyisi kuitenkin edelleen rahankeräyslupan saamisen edellytyksenä. Sen varmistamiseksi, että rahankeräys ei olisi vastaisuudessaakaan yksityisen voitontavoittelun väline tai liiketoiminnan muoto, lakia muutettaisiin siten, että rahankeräys saadaan toimeenpanna varojen hankkimiseksi yksinomaan yleishyödylliseen toimintaan. Nykyinen yleishyödyllisen toiminnan määritelmä säilyisi rahankeräyslaissa ennallaan.

Työ- ja elinkeinoministeriö kannattaa ehdotettuja muutoksia, koska ehdotukset selkeyttäisivät lupaharkintaa. Keräystarkoitusta koskevalla muutoksella varmistetaan myös se, että rahankeräyksen toimeenpanemisella yksinomaan yleishyödyllistä toimintaa varten ei ole kilpailua vääristäviä vaikutuksia.

Voimassa olevan lain mukaan rahankeräyslupaa ei voi saada valtio, kunta tai kuntayhtymä eikä myöskään evankelis-luterilainen kirkko tai ortodoksinen kirkkokunta taikka niiden seurakunta tai seurakuntayhtymä. Rahankeräyslakia valmisteltaessa lähtökohtana oli verotusoikeuden omaavien julkisyhteisöjen sulkeminen pois rahankeräysmahdollisuuden piiristä.

Kirkkojen ja seurakuntien asema veronsaajina poikkeaa valtiosta ja kunnasta siten, että kirkollisveroa maksavat vain ne, jotka ovat Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tai ortodoksisen kirkon jäseniä.

Kirkkojen käytännön toimintamuodot rinnastuvat monin tavoin yleishyödyllisten yhteisöjen ja säätiöiden toimintaan. Diakoniatyö on seurakuntien järjestämää kirkollista hyväntekeväisyystyötä, jota tehdään sekä kirkon omien työntekijöiden että vapaaehtoisten voimin. Avun saaminen ei edellytä kirkon jäsenyyttä.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen ortodoksisen kirkon hiippakunnilla olisi oikeus toimeenpanna rahankeräyksiä varojen hankkimiseksi diakoniatyön rahoittamiseen. Diakoniatyö on työ- ja elinkeinoministeriön mielestä selvästi rahankeräyslaissa tarkoitettua yleishyödyllistä toimintaa. Ehdotus mahdollistaa rahankeräysten järjestämisen yleishyödylliseksi toiminnaksi katsottavan diakoniatyön rahoittamiseksi.

Yliopistolain (558/2009) 2 §:n mukaan yliopistojen tehtävänä on edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä, antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelamaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Tehtäviään hoitaessaan yliopistojen tulee edistää elinikäistä oppimista, toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistää tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että yliopistojen oikeus toimeenpanna rahankeräyksiä lisättäisiin rahankeräyslakiin yliopistojen aseman turvaamiseksi rahankeräysluvan saajina. Ehdotuksen mukaan yliopistoissa tarkoitettulla yliopistolla on oikeus toimeenpanna rahankeräyksiä varojen hankkimiseksi yliopistolain 2 §:n mukaisen toiminnan tukemiseen. Esitysluonnoksen mukaan yliopistojen yliopistolain 2 §:n mukaisen tehtävien voidaan katsoa täyttävän rahankeräyslain mukaisen yleishyödyllisen toiminnan määritelmän. Keräysvaroja ei voi siten käyttää yliopistojen harjoittaman liiketoiminnan tukemiseen, vaan rahankeräyksellä saadut varat käytettäisiin tutkimuksen sekä tieteellisen ja taiteellisen sivistyksen edistämiseen.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole huomauttamista ehdotetuista säännöksistä.



Pekka Timonen
ylijohtaja



Tuomo Knuuti
hallitusneuvos